

St. 20.

V Gorici, 15. maja 1885.

Tečaj XV.

„Soča“ izhaja vsak petek in velja do pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanikah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za več črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Casserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opredeljuje „Soča“ Via della Croce št. 4, II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. Delalcem in drugim nepremaknim se naročnina zniža, ako se oglase pri opredeljevalcu.

POZIV.

Slovensko narodno politično društvo „Sloga“ v Gorici si je v svesti, da je vedno delalo za blaginjo naroda in dežele po močeh, katere je imelo. V prvi vrsti delalo je za Slovence, ali ob enem je mislilo na vso deželo; nikoli ni odrekalo drugi narodnosti njenih pravic niti jej stavljalo ovir v njih dosego ali izvršitev.

Posebno bilo je društvu vedno na tem ležeče, da se volijo v javne zastope, v deželni in državni zbor, taki močje, ki poznajo deželo in njene potrebe in ki imajo srce na pravem mestu, da se potegnejo o pravem času za deželne koristi in za narodno ravnopravnost v pokneženi grofiji goriški in gradiški.

Tega načela drži se društvo tudi letos in skuša po svoji moči, da bi poizvedelo želje in potrebe slovenskega ljudstva in vse dežele, da bi priporočalo za državni zbor take kandidate, od katerih je pričakovati, da bodo na podlagi vsestranske ravnopravnosti odločno delovali za gmetno in dušno korist naše grofije.

Kmečkim občinam, kakor tudi mestom in trgom priporočilo je društvo po zadnji „Soči“ kandidate, na katere se sme vsakdo zanašati, da bodo izpolnili svojo dolžnost, o katerih je splošno prepričanje v deželi, da bodo po svoji vesti složno delovali za vsestranski napredek male, pa lepe naše deželice.

Za veliko posestvo društvo takrat ni poznalo še kandidata, ki bi ustrezal vsestranskim zahtevam, zato si ni upalo priporočati nikogar, ker vé predobro, da gre tu za jako važno stvar, in da ne sme podpirati kandidata, ako ni popolnoma preverjeno o njegovi sposobnosti za državno poslanstvo v sedanjih neugodnih in težkih razmerah.

Zato je društvo svoje poizvedovanje in presojevanje nadaljevalo ter se ni balo ni truda ni zamere, da bi ustreglo svoji širji domovini Avstriji in narodu slovenskemu na Goriškem, ki se zaveda svojih pravic in lepo napreduje v vsakem oziru, kakor so pričale volitve v deželni zbor pred dvema letoma.

Ponudili so nam kandidata iz Lahov, grofovskega imena, ali ponudila nam ga je stranka, ki ni bila nikoli prijazna naporom slovenskega naroda na Goriškem, ki ga je vedno, če je le mogla, zavirala v njegovem vsestranskem razvoju. Od take strani ne moremo sprejeti kandidata; radi tega bilo je nemogoče, da bi bila „Sloga“ onega kandidata priporočila Slovincem.

Ponuja se tudi drug kandidat knežjega imena, kateri do zdaj v javnosti ni še nič storil. Tega kandidata priporoča neka stran, ki nikoli ni bila prijazna Slovincem, ki mrzi vse, kar je slovansko, in mirno gleda, kako preširni tujci teptajo pravice pohlevnih domačinov. Kar pride od te strani, je Slovancu nesveto; nikdo ne more podpirati take kandidature, ako se noče pregrešiti nad narodom, katerega verni sin hoče ostati vsak rodoljub.

„Slogi“ se je posrečilo, da je po dolgem iskanju dobila moža, kateri zasluži popolno zaupanje ne samo Slovincem, ampak vseh veleposestnikov na Goriškem, vseh onih državljanov, katerim je ležeče na tem, da Avstrija obstoji in da so zadovoljni in srečni raznovrstni narodi, ki sestavljajo to staroslavno državo. Ta mož je visokorodni gospod

SIGMUND grof ATTEMS,

kamornik Njegovega c. k. apostolskega Veličanstva presvitlega cesarja in veleposestnik v Podgori.

Grof Attems je mož, katerega podpisano društvo priporoča svojim slovenskim rojakom in vsem pravicoljubnim goriškim sodeželanom kot najboljšega kandidata, katerega imamo zdaj za veliko posestvo na Goriškem. Njega treba je voliti, ali pa nikogar, ker med svojima nasprotnikoma odlikuje se kot svitlo sonce od blede lune, ki dobiva svetlobo od sonca. Grof Attems se ne ponuja, ampak prošli smo ga, naj bi poslanstvo sprejel. Nerač je to storil, vendar odrekal se ni, ko je videl, da domovina zahteva

to žrtv od njega. Grof Attems je vzglednega družinskega življenja, kakeršno se nahaja le v onih družinah, ki se držijo starih, lepih in poštenih navad. Grof Attems je izobražen mož, če tudi se ne baha s svojim znanjem, ampak je skromen in uljuden. Grof Attems je eden najpremožnejših posestnikov na Goriškem in jako dober gospodar, ki sam vodi svoja posestva in ne prepušča vsega tujim rokam. Grof Attems ne hrepeni po višjih službah, ampak je zadovoljen z vsakim mestom, na katerem more služiti domovini in cesarju. Attemsove zvestobe do vladarja in države ni nam treba zatrjevati; o vernem grofu se to po sebi razume in razaljivo bi bilo, ako bi hoteli to še posebej poudarjati. O političnih zadevah je grof Attems dobro poučen in vé natanko, kam merijo težnje posameznih strank, in kaj je državi potrebno. Politična načela Attemsova se popolnoma ujemajo z našimi načeli in z načeli vseh poštenih in pravicoljubnih sodeželanov. Grof Attems priznava narodno ravnopravnost v šoli in uradu, za katero hoče delati po svoji moči.

Z eno besedo, v grofu Attemsu imamo vse, kar zahtevamo od značajnega in poštenega kandidata. Nikdo se ne more nad njim izpodtikati, vsakdo ga mora spoštovati. Politični program, ki nam ga je razložil, se popolnoma ujemajo z zahtevami slovenskega naroda in z načeli poštenih mož obeh narodnosti. Za preobloženje kmetovalcev in posestnikov s previsokimi davki ne bi grof Attems nikoli glasoval, kajti on sam je eden največjih posestnikov in bi tako nakladal sam sebi največje butaro.

Kdor želi blaginjo in čast dežele, kdor noče pomagati našim nasprotnikom, naj voli Sigmunda grofa Attems za državnega poslanca v velikem posestvu. Nikdo naj ne manjka pri tem prevažnem delu; vsakdo naj se udeleži volitve osebno; le kdor nikakor ne more priti, naj pošlje pooblastilo predsedništvu „Sloge“ po navodu, ki se razpošlje o pravem času. Vsakdo naj glasuje za imenovanega kandidata, za zastopnika narodne in vsestranske ravnopravnosti, za Sigmunda grofa Attems.

Vsako je dolžan potegovati se za čast in korist svoje dežele. Volilci, ki oddajo glas imenovanemu kandidatu, izpolnijo svojo dolžnost ter se oslavijo pred vso deželo.

Ne samo slovenskim rojakom, ampak vsem mirno in pravicoljubnim deželanom naj veljajo te besede. Dolžnost je enaka vsem, glasovati za kandidata, ki je sprejel program vsestranske ravnopravnosti, ki ne išče v državnem poslanstvu osebnih koristij, timveč hoče le domovini služiti, ki ga kliče od njegovega zasebnega dela na polje javnega truda. Plemeniti kandidat zasluži plemenito podporo. Nikdo namu ne odreka svojega glasa. Slovinci in spravljivi sodeželani proslavimo se pred vso deželo, ako si izberemo tega spretnega, neodvisnega, značajnega, poštenega moža za svojega poslanca.

Rojaki, sodeželani! 8. junija t. l. naj bo le eden glas, ki bo prihajal iz naših ust: Sigmund grof Attems je naš kandidat, naš poslanec.

V Gorici, 12. maja 1885.

ODBOR DRUŠTVA „SLOGA“.

Volitve v velikem posestvu.

1. Rudolf grof Pace.

Med tem, ko smo zadnjič pisali članek o bodočih državnoborskih volitvah v velikem posestvu, vršili so se pogovori „Sloge“ z odličnimi osebami v tem oziru in danes moremo naznaniti „Sočinim“ čitateljem, da priprave za bodočo volitev v velikem posestvu so v najlepšem in najboljšem redu. Dobili smo kandidata, kakeršen je v tej skupini potreben, za katerega se zjedinijo ne samo Slovinci, ampak vsi razumni in dobromisleči volilci tudi drugih narodnostij, v osebi Sigmunda grofa Attems.

Ponujali so Slovincem kot kandidata v tej skupini Rudolfa grofa Paceja, moža avstrijskega prepričanja in za se poštenjaka, pa boječega in v javnih

opravilih malo izurjenega. Z ozirom na njegovo poštenost in domoljubnost ter na brata njegovega Viljela, nekdanjega deželnega glavarja goriškega, kateremu ostane med goriškimi Slovinci vedno hvalešen spomin, morda bi se bili tudi Slovinci naj odločili že zaradi tega, da bi ne smagal kandidat naših tržaških prijateljev. Ali grof Pace se je storil za Slovence nemogoč s tem, da je podpisal program italijanskega političnega društva „Unione“, tistega društva, čegar odmev je goriški „Corriere“, oni list, ki si je stavil nalogo smešiti in dražiti Slovence, zabavljati jim ter stavljati jim zapreke v njih razvoju. Spominjamo se še, kako je „Corriere“ smešil goriškega Slovence, češ da pride s pipo v ustih po solkanaki oasi v Gorico, kako je zabavljaj lanske leto podpornemu društvu in kako se je nedavno jezil, ko je zahtevala „Soča“ naj bodo na goriški pošti tudi slovenski napisi. Kdo se ne spominja, kako je o svojem času odital prevzvišenemu našemu knezonadškofu, da ima podedovani greh, katerega mu ne more odpustiti, to je: da je rojen Slovenec? Kdor se hoče držati ljubeznive „Corrierove“ politike, ne more biti pravičen Slovincem. Grof Pace se je popolnoma in brez pridržka udal „Corrieru“, oziroma društvu „Unione“, in je s tem pretrgal vez, ki bi ga sicer s nami držala. Ni „Sloga“ ni „Katoliško društvo“ ne moreta priporočati Paceja; zato naj v miru počiva.

2. Egon knez Hohenlohe.

Zadnje dneve priporočali so Slovincem kneza Egona Hohenloha, a priporočali so ga taki ljudje, do katerih nimamo čisto nič zaupanja. Tržaški ustavoverni prijatelji nam niso bili nikoli naklonjeni, vedno so nam nagejali, kjer so mogli. Pri zadnjih volitvah v državni zbor verovali smo njih začasni prijaznosti in smo dali glasove njihovemu kandidatu. Kadar smo glase oddali, bili smo zopet pozabljeni; pri volitvi v kupčijsko zbornico zvezali so se naši ustavoverci z „Unione“ in zdaj ima skrajna italijanska stranka večino v omenjeni zbornici. Tudi glede volitve v državni zbor poskusil je knez Hohenlohe najprej pri društvu „Unione“, kakor pripovedujejo možje tega društva, in še le ko ga „Unione“ ni hotela sprejeti, začeli so njegovi prijatelji priporočati ga Slovincem. Slovinci, zvesti državljani, pridejo še le zadnji na vrsto, ko skrajna italijanska stranka uže odpove. Tako postopanje je za nas razaljivo in naša odjenljivost bila bi ustavovercem v posmeh.

Knez Hohenloha naj njegovi prijatelji in pokrovitelji najprej navadijo pridnega dela, potem se le naj nam ga priporočajo za kandidata. Do zdaj vemo o delovanju kneževem bodisi javnem ali bodisi zasebnem prav malo ali skoro nič in zdi se, da knezu so stranka in načela nič, mandat pa vso. Dokler nimajo tržaški prijatelji boljšega kandidata, naj nas pustijo v miru. Med tem naj drugače skrijajo za nas. Naše sodnje sodijo slovenskega kmeta še vedno v tujem, kmetu neumljivem jeziku, kar se ne godi v nobeni drugi evropski državi. Tudi okrajna glavarstva se ponajajo s svojo nemščino ter skrbijo, da imajo župani in občinski tajniki vaje v tujem jeziku. V Gorici plačuje država najemnino od hiše za dekliško vadnico, ki ne odgovarja svojem namenu; v šolah se godé gledé učnega jezika reči, ki so vsprotnji z načeli zdrave odgoje. Vse te in še druge pomanjkljivosti so znane našim tržaškim prijateljem, in vendar ne storijo nič, da bi se odpravile; ko gre pa za volitev v državni zbor, nas hočejo od ljubezni zadušiti. Storite najprej ono, česar mi ne moremo doseči, potem pridite pomagat tje, kjer lahko delamo tudi brez vas. Knez Hohenlohe ni naš kandidat, ker ga priporočajo naši nasprotniki, ustavoverci, in kor se za nas nikoli ni brigal. Neka gospoda potiska ga naprej, da bio svojem času njemu v korist odstranila častivrednega moža, ki je imel srečo, da je svoja mlada leta prebil na cesarskem dvoru in ki upravlja nepristransko in neosebno našo deželo. In k takemu početju naj bi Slovinci pomagali? Nikoli in nikdar!

3. Sigmund grof Attems.

A radi tega, dragi rojaki, nikar ne mislite, da bomo brez kandidata, ki bi bil sposoben za državno poslanstvo. Če tudi nimamo mož na izbiro, vendar nimamo popolnega pomanjkanja takih mož, ki zaslužijo zaupanje svojih sodeželanov in ki so po svoji omiki in značajnem prepričanju sposobni, da bodo častno zastopali goriško veliko posestvo. Tak mož je Sigmund grof Attems v Podgori pri Gorici.

Njemu ni treba puliti se za državne službe ali visoka odlikovanja, ker je izmed najpremožnejših gospodov goriške dežele. Zato se tudi nikjer in nikomur ni ponujal za poslanca, ampak je bil prašan od volivcev, ali bi hotel sprejeti poslanstvo, in prošel, da bi je sprejel. Tak mož je popolnoma neodvisen in si bo upal izreči svoje prepričanje v zbornici brez strahu, ker vé, da nihče mu ne more nič odvzeti ali pridržati radi glasovanja. Ali kar je še več vredno in dela neodvisnost še trdnjejšo, je to, da je grof Attems omikan, razumen in značajan mož, ki je sicer uljuden in prijazen, ki pa ne prodaja svojega prepričanja za prijazen pogled, milostljiv posmeh ali kaj takega, ki zna in more sagovarjati svoje prepričanje. Takega moža, ki izhaja iz obče spoštovane hiše, ki je dala goriški deželi prvega škofa Karola in državi mnogo dostojanstvenikov, spoštuje vsakdo; zato sme grof Attems nadejati se vseh glasov od strani one aristokracije, ki ni osebno navezana na „Unione“ ali na Trst in njegove ustavoverce, ki so nam vedno nasprotni.

Slovenci smemo voliti grofa Attemsa s mirno vestjo in hvalešni mu moramo biti, da je prevzel kandidaturu. Attemsova hiša ni bila Slovincem nikoli nasprotna; sedanjí njen zastopnik, grof Sigmund, je v narodnem osiru povsem pravičen, ker je kristijan, ne le po krstu, ampak po mišljenji, govorjenji, dejanji, po vzglednem družinskem in javnem življenji. Slovenci dobimo za častnega poslanca, krepkega zagovornika naših pravic, pa tudi čast si pridobimo, da smagamo s našim kandidatom! To nam bo toliko bolj mogoče, ker za grofa Attemsa ne bomo sami, ampak tudi večina goriške in okoličanske aristokracije. Grof Attems je tak, da more vsak pošten volilec zanj glasovati in da ne potrebuje niti priporočila društva „Unione“, niti sladkega pritiska tržaške gospode. Slovenci, rojaki! Tu gre za našo čast; nikdo naj ne bo izdajica, nikdo naj se ne dá priklopiti „Unioni“, nikdo naj se ne strahá gospodov, ki ne smejo ukazovati, ki le na tihem, na svojo roko skušajo spraviti Hohenloha naprej, da bi ga izrgali iz sedanje družbe veseljakov. Če hočejo to doseči, naj iščejo drugih potij in drugih ljudi. Slovenci, volite 8. junija t. l. enoglasno Sigmunda grofa Attemsa!

4. Ustavoverni prijatelji.

Čudno je to, da se ustavoverni prijatelji zdaj za nas toliko brigajo, ko nas prej niso poznali. Kadar smo jih presliši, da bi nam izpolnili želje, bili so gluhi; a zdaj, ko smo mi za nje gluhi, ne jenjajo bobnati okolo nas. Ako bi imeli ustavoverci z nami dobre namene, približali bi se nam bili uže prej in bi nam bili zvesti ostali; ali do zdaj bili so blizu le tedaj, ko so nas potrebovali, n. pr. za državne volitve pred šestimi leti, drugače bili smo pozabljeni in zapušteni. Ko so se nedavno pripravljale volitve za kupčijsko zbornico, zjedini se so ustavoverci s skrajno italijansko stranko, katere je pustila ustavoverce na cedilu in je s tem le toliko laže spravila svoje moze v zbornico. Ustavoverna stranka je kriva, da ima kupčijska zbornica sedanje lice; ako bi bila ona drugače postopala, bil bi tudi izid volitev drugačen in najbrže ne v škodo skupni stvari. Tisti dogodek nas jasno uči, kaj imamo pričakovati od gospodov, ki nam zdaj usiljujejo kandidata za državni zbor; rabili bi nas morda radi, potem pa pustili in vrgli med staro šaro.

Ustavoverni gospodi ne manjka prilike, pokazati, kako nas ljubi. V goriškem mestu bodo še ta mesec dopolnilne volitve v mestno starešinstvo, v katerem gospodari do zdaj samo ena stranka. Vsi drugi meščani so tam nezastopani. Slovenci štejejo v Gorici po uradni štetvi mestnega magistrata nad 4000 duš, torej blizu četrti del prebivalstva; in za vse te Goričane ni niti jednega svetovaleca med 24 možmi, ki sedijo v mestnem zastopu. Ali je to pravično? ali je to ustavno? Gospoda, ki se imenuje po ustavi in ki hoče veljati za nositeljico ustavnih načel, naj tu pokaže svojo moč, ker moči jej ne manjka. Od njene volje je večinom odvisno, kak zastop ima goriško mesto in kak d'ih veje po mestni dvorani.

Nikakor ne tirjamo, naj bi ta gospoda krivično pritiskala volilce, ampak le to bi radi videli, da bi pravici pomagala na dan. Ne zagovarjamo narodnih prenapetosti, ampak to želimo, da bi se ustava dejanski izvrševala, da bi vsi Goričani katere koli narodnosti in vere, katere koli davne knjižice in barve uživali vse pravice, katere jim ustava zagotavlja. Narodne prenapetosti so nam zoperne; zato jih pobijamo, kjer koli se pokažejo. Iz tega izvira smo pogosto siljeni, zavračati neki takajšnji list, ki je polen nestrpljivosti proti vsemu, kar ni italijansko in liberalno. Čudimo se, kako more biti ta list prav pri ustavovercih v tako visoki časti, da ga zdajno podpisajo. Vsaj iz začetka se je govorilo in menda ne brez

stvarne podlage, da neki goriški ustavoverec bi bil naročil sto iztisov tega lista za se in svoje. To bi bila velika podpora, k' listu ni v nečast, ker je poštena, aii nerazumljiva je za ustavoverno gospodo, ki vedno kriči, naj bodo Slovenci zmerni in zahtevanji narodnih pravic. Slovenci naj bomo zmerni, drugi naj nas pa zmirlja, — in vse od ene in iste strani! Ustavoverna gospoda naj pokaže pri volitvah, kako ume ona konservatizem, katolicizem, ravnopravnost, spravo, mirljubnost itd. Kadar izpolni svojo dolžnost pri volitvah v mestni zastop, naj pride pa naj govori o volitvah v državni zbor. Dokler tega ne stori, je pogovor nemogoč, in ker tega nikoli ne stori, ostane nemogoč; zato je tudi njen kandidat za državni zbor nemogoč. Več nam je na izkušeni moči nego na moži, ki potrebuje toliko reklame, predno se izve, da živi.

Dopisi.

V Gorici, 12. maja. — Prihoduji teden začnejo volitve v občinski zastop goriški. Letos bo treba voliti 9 starašin. V I. razredu izstopijo; Karol žl. Ritter, Alfred Lenassi, dr. Battiggi in dr. Jakop Gentilli; v II. razredu Ivan Paternolli; v III. dr. Maurovich, Anton Mighetti, Alojzij Resen in Jožef Venuti. Volitve v III. razredu bodo 20., v II. 22. in v I. 26. maja t. l. Volilna komisija bo na volišči. V veliki dvorani nove mestne palače v ulici Mestnega vrta, omenjene dni od 10. ure predpoludne do 1 popoldne. Glasuje se po listkih; vsakdo mora prinesiti seboj izkaznico, katero oddá zapisnikarju, listek z imenom ali z imeni kandidatov vrže pa v posodo, ki je na mizi v to pripravljen. Ako je mnogo volilcev, se kličejo v abecednem redu; ako jih je malo, vrstijo se, kakor pride. Navadno jih je ob 10. uri več, pozneje pa manj.

Ako bi bila potrebna ožja volitev, naznani se to po mestu in o 5. uri se snide volilna komisija zopet. Voliti mora vsakdo osebo; pooblastila ne veljajo; ženske ne morejo voliti, pač pa se doštevajo njih davke moževemu davku, vsled česar pride lahko mož iz nižjega v višji volilni red. Tako se tudi davek otrok pripisuje očetovemu davku, vsled česar pride oče lahko v višji razred, ako ima volilno pravico. Z ozirom na davek volijo v I. razredu oni, ki plačujejo na leto najmanj 60 gl. izravnega (zemljiškega, hišnega, obrtnega, pridobitinskega, dohodninskega) davka od zemljišč, hiš, obrtov ali služeb v goriškem mestu in obmestji. V drugem volijo tisti, ki plačujejo najmanj 20 gl., v tretjem pa oni, ki plačujejo najmanj 5 gl.

Letošnje volitve v občinski zastop bodo važne, ker razen vladajoče stranke udeležijo se je tudi drugi življi. Skrajni čas je, da se meščanstvo briga za volitve, ker goriško gospodarstvo je obširno in potrebuje izvedenih in značajnih mož. V bližnjem času siljeno bo mesto k novim podjetjem; topničarska kasarna, ki bo stala 160 tisoč gl., je že določena, in napeljava vode, ki bo stala okolo 400 tisoč gl., je neizogibna. Uže smo slišali, da sedanjí župan dr. Maurovich nekaterim gospodom ne diši, češ da je preveč stiskav, natančen, vesten, da hoče vse videti in vedeti, da privošči malo zaslužka, da izpodkopa veselje do večjih podjetij. To je pa največje priporočilo g. Maurovichu; takega župana potrebujemo, takega hočemo imeti, da bo vedel ločiti, kaj je občinsko premoženje, kaj ustanovno, kaj zasebno. Če se te reči pomešajo, potem je konec dobremu gospodarstvu, kakor je Gorica žalibog uže skoro skusila. Tak župan potrebuje pa tudi mož, ki bi ga podprali, ki imajo čiste roke, ki ne potrebujejo miloštine od občine niti zaslužka pri občinski upravi, ki živijo od svojega in s tem lahko izhajajo; ki poznajo mestne zadeve in potrebe, ki imajo srce za ubogo ljudstvo, za preobložene davkoplačevalce; ki imajo pogum, da v javni seji povejo, kar ni prav, ki bodo znali vsako reč imenovati po njenem imenu; ki ne bodo kimovci „Corrierovi“, ki se ne bodo bali pogleda izpod zgrbančenega čela, ki ne bodo hoteli dopasti mestnim glasnim kričanjem in jezičnim strahovalcem, ki bodo znali braniti in zagovarjati čast goriškega mesta po vzgledu omikanih mest in ne z javnimi razpori in prepri. Taki možje morajo priti v starašinstvo, ki s svojim dejanjem spricujejo neomajeno zvestobo do presvitle cesarske hiše, ki so pokorui državni postavi v vsem njenem obsegu, tudi temeljni postavi (§ 19), ki ne zatajujejo svoje vere pred svetom in ki ne zasramujejo verskega prepričanja in bogoslužnih obredov, ki imajo svojo glavo in jim ni treba za vsako reč iti prašat, kaj pravi „Corriere“ ali kaj pravi „Unione“. Taki h mož, mora vendar občina imeti in dolžnost vsakega Goričana, ki ljubi svoje mesto, je da voli take možje. Volilcem se naznanijo kandidati na pristojen način in vsakdo naj potem voli v tem smislu. Kdor se volitev ne udeleži, oteži svojo vest, ker postavlja mesto v nevarnost, da dobi morda slabe svetovalce, ki ne bodo znali zastopati njegovih koristij. Nikdo naj se ne sramuje voliti, češ da je v preniknem redu; vsakdo naj stori svojo dolžnost tam, kamor je postavljen, in dobi je. Voli se po listkih, tajno, tako da tudi komisija ne vé, komu je kdo glas oddal; zato se ni treba bati zamere nikjer. Možje volilci, v vaših rokah je goriška bodočnost; na nogo,

ne zamujajte prilike, da ne bote odgovorni za nesrečo, ki bi prišla čez mesto, za stroške, ki bi morda presegali potrebo. Plačevati je treba na vse strani, torej je treba varčnim, jako varčnim biti. Volite korgar hočete, samo da je pameten, moder, trd, neizprosljiv mož, ki se ne klanja in ne obeša plašča po vetru, ki je pravičen in ne liberalen, ker liberalnost v navadnem pouličnem pomenu nima nič dobrega na sebi. Volite poštenjake in dobro pogodite sebi in mestu. Živili vsi odločni volilci! F—i.

Iz Štandreža, 5. maja. — Gospod dopisnik

od tukaj toži v št. 18. velečenjene „Soče“, da je pri nas čitalnica z narodnim petjem vred zginila, kakor rosa pred pekočim solcem, ter nas izpodbuja k narodnemu petju. Ujemam se z namenom g. dopisnika, ki menda ni hotel nobenega izmed nas občinarjev zaznamovati za pekoče solnce v navedenem pomenu, in dodajam nekatera pojasnila. — Pred 15 leti se je bila pri nas ustanovila čitalnica, ki je po triletnem posilnem življenji poleg vsega umetnega elektrizovanja zamrla na prirojenej slabosti. Pokojni učitelj Komavec, ki ostane toliko v tukajšnji občini, kolikor med vsem učiteljstvom v blagem spominu radi svoje izgledne značajnosti in vsestranske delavnosti, trudil se je mnogo za čitalnico ter za narodno in cerkveno petje. Poleg vsega prizadevanja se mu je v zadnjih letih skrčilo število pevcev na štiri. Mnogo jih ni bilo vstrajnih in blagi ranjki je bil zadnja leta prisiljen vsled bolehnosti pevske vaje še z ostalimi 4 pevci zelo omejiti. Premnogo delo, ki ga je imel kot učitelj na tukajšnji enorazrednici z okolo 200 otroci, kot občinski tajnik in organist, izpodkopalo je njegovo zdravje. Naslednik v njegovem delokrogu podedoval je pred 1½ letom 4 pevce, družinske očete, kmete, katerim je bilo težko dohajati k pevskim vajam. Zavezati se niso hoteli in mogli, da bi dohajali vsak teden enkrat, kakor se je od njih zahtevalo; rajše so odstopili. Pred 14 dnevi so pričele pevske vaje s 24 novinci po 4 krat na teden in sicer z namenom, gojiti narodno in cerkveno petje. Začetek nam mnogo obeta; upamo, da se veselje do petja ne ohladi in da bodo naši mladeniči vstrajni. Polagamo jim na srce in vest, da sedanjí učitelj porabi svoj edini prosti čas za pevske vaje. Če pomislimo, da vadi šolsko mladino štirikrat na teden v petji, da podučuje vsako nedeljo po molitvi v ljudskem petji in da je poleg tega prevzel še zgorej navedeno težavno nalogo, reči smemo o njem, da ne stori samo, kar velevala mu stan, ampak kar more.

Za ustanovitev čitalnice še ni ugoden čas. Šola je bila tukaj ustanovljena še le leta 1857. — S tem je mnogo povedano. Mnenje moje in tukajšnjih razumnih mož je, da ne kaže ustanoviti društva, katero bi brezvspešno kmalu izginilo. Potrpimo! Če bodo naši mladeniči v petji m. l. l. v vstrajni, ustanovimo rajši pevsko društvo po izidu vasij v tržaški okolici.

Naj še dostavim, da tukajšnja občina si je ohranila čist narodni značaj. Res, da se sliši kateri krat na mestni strani vasi laško tulenje, a to so večinoma Pristavci, katere je že laška kultura nekoliko obizlala. Sicer pa imajo tudi Pristavci moze, na katere so lahko ponosni. Koliko se je u. pr. g. Mustek, krčmar, trudil predno je dobil od goriškega magistrata pošten slovenski napis nad svojo krčmo. Brajniki in Mozečiči so tudi možje, na katere se zanašamo, da znajo zidati ne le hiše, ampak tudi zidove proti laškej povodnji, ki nam žuga od mesta dol.

Slednjič moram še povedati, da je edini laški napis v Štandrežu nad tobakarnico naše spoštovane „Rozčevke“. G. „Talijsanka“ pa (edina Italijanka v Štandrežu), ki je letos ustanovila tobakarnico pri cerkvi, postavila si je nad vrata slovenski napis.

„Rozčevka, prid se les učit!“ — Napis onega, ki je slovenske kmete po laški bril, je izginil; tudi po zadnjem ne bi jokali. F—e.

S Krasa, 10. maja. Volitve v državni zbor

se bližajo: v drugih pokrajinah širnega našega carstva čuti se viharno volilno gibanje, pri nas na slovenskem Goriškem je vse nekako bolj mrtvo, kakor bi se nikdo ne zanimal za te vsestranske važne volitve. Da pri nas, liki drugod, ni take volilne borbe, je pač uzrok to, ker mislimo, da kandidat političnega društva „Sloga“ ne bo imel protikandidata. Upamo tudi, da se slovenski volilci mnogobrojno udeležijo volitve in da bodo složno glasovali za društvenega kandidata; s tem pokažejo svojo narodno zavednost in disciplino.

V prvi vrsti pričakujemo od našega državnega poslanca, da bo z vso silo na to delal, da dobimo, kar želimo in po pravici zahtevamo, ravnopravnost namreč našemu jeziku v šoli in v uradu. Le malo je, kar so nam priborili naši državni poslanci v pretekli šestletni dobi. Marsikaj dovolilo se je našim bratom Čehom in Poljakom, nam Slovincem metale so se večinoma le drobtine, in še le v poskušnjo, češ, bo li vaš slovenski želedec mogel prebaviti te sladčice ali ne.

Nikakor nečemo očitati našemu državnemu poslancu, da ni svoje dolžnosti storil. Dobro vemo, ka-

ne resolucije je stavil visoki vladi, vemo tudi, da je možato besedo govoril z ministrom Conradom, vemo tudi, da sitnih, veliko dela zahtevajočih, nam Slovencem pa celo malo koristnih poročil o zadevi Kaminskega in o dunajskem izjemnem stanju ni prevzel za to, da bi sam imel od tega kako korist, pač pa radi tega, da bode visoka vlada tem bolj prisiljena se ozirati na pravične zahteve, katere bo stavil po želji svojih slovenskih volilcev. Razumemo tudi, da se je visoko ministerstvo v pretekli dobi moralo nekako bolj ozirati na pravične težnje Čehov in Poljakov, pričakujemo pa, da v prihodnje obrne svoje mišlostno oko tudi na nas Slovence in da naša mrzla srca ogreje s tem, da usliši ponižne zahteve naših poslancev.

Več dela še, kakor na narodno-političnem polju, čaka pa naše poslance na narodno gospodarskem polju.

Politični pregled.

Vsa politika takraj Litave suče se ta čas okolo državnoborskih volitev, in volitveno gibanje tem živahnejše postaja, čem bolj se približujejo odločilni dnevi volitev.

Kandidati zbirajo v shode svoje volilce, ti poslušajo svoje bivše in bodoče poslance, da jim razvijajo svoje programe, po katerih so se ali se hočejo v prihodnje ravnati, in centralni volilni odseki raznih strank izdajajo oklice do volilcev in jih izpodbujajo k složnemu in skupnemu delovanju. Vse priprave kažejo, da se dosedanja večina, če ne mnogoštevilnejša, vsaj v dosedanjem številu povrne v državni zbor. Na Goriškem bode najhujša borba po kmečkih občinah v Furlaniji, kjer društvo „Unione“ strastno deluje za svojega kandidata dr. Vicentinija in izpodkopaže monsignora Valussi-ja; njen organ „Corriere“ zvija po svoje celo besede sv. očeta papeža in se na njegovo nezmotljivost sklicuje, da bi le dosedanjega poslanca podrl. Kedo se ne smija, ko čita, da je celo „Corriere“ postal zagovornik papeževe nezmotljivosti! Tržaško društvo „Edinost“ je na taboru, katerega je bilo sklicalo v Istri, dosedanjega poslanca dr. Vitezič-a proglasilo tudi za prihodnjega kandidata.

Na Kranjskem menda ne bode take edinstvi pri volitvah, kakor bi bilo pričakovati. Dolenjska stran je razdvojena, prepir je zasejal dunajski neobdobje, prof. Šuklje. On na svojo roko kandiduje proti odločni volji osrednjega volilnega odbora, kateri dobro ve iz skušnje v deželni zboru, da bi se Šuklje-jem tudi v drž. zboru složnemu delovanju slovenskih poslancev odklenalo. In ker prof. Šuklje v nobenem slovenskem listu svojih volilnih oklicev ni mogel proglašati, mu je na ponudbo glasilu deželne vlade kranjske, katera s tem posrednje dokazuje, da je Šuklje njen kandidat, dasi pravijo, da je dunajska vlada odločno izrekla, naj bodo volitve proste. Štajerski Slovenci so postavili za kmečke občine tri kandidate in sicer dosedanja poslanca barona Gödel-Lanoy-a in župnika Raič-a, mesto odstopivšega dr. Vošnjaka pa brata njegovega Mihaela, načelnika „Zveze slovenskih ljudskih posojilnic“. Kakor škofje dunajske pokrajine izual je tudi graški škof pastirski list, v katerem pozivlja svoje verne k volitvam in k javnim molitvam za srečen izid. V Velikovškem okraji na Koroškem, kjer Slovenci z Nemci skupaj volijo, bode menda kandidoval minister Pino, kateri zna tudi zmagati, ker bi ga ne volili samo Slovenci, ampak tudi nekateri Nemci; bolje bi bilo, da bi bil voljen on, kakor kak zagrižen nemškutar. Hud boj bode na Dunaji, kjer si v vsakem okraji po več kandidatov nasprotuje po oklicih in volilnih shodih; število volilcev se je na Dunaji vsled novega volilnega reda, ko prvokrat stopijo na volišče tudi petakariji, podvojilo.

Deželni zbor hrvaški obravnjuje te dni letni proračun in pri tej priliki Starčevićjanci izživljajo navadne škandale. Srbski cerkveni zbor je sklican za 13. septembra v Karlovec, do tedaj imajo se vršiti nove volitve.

Nepričakovana je vest, da je srbsko ministerstvo dalo svojo ostavko; kralj Milan je po-

zval prejšnjega ministerskega predsednika Garašanina, da sestavi novo ministerstvo.

Velika nevarnost za vso Evropo je srečno odstranjena, mir med Rusi in Angličani je vsaj za zdaj zagotovljen, le meja v Afganistanu ima se še določiti, kar stori po želji ruske in angleške vlade nemški cesar.

Domače in razne vesti.

Volilni oklic. „Katoliško politično društvo goriško“ postavlja po natančnem posvetovanju za bodoče volitve v državni zbor naslednje kandidate ter jih toplo priporoča p. n. gospodom volilcem v pokneženi grofiji goriški in gradiški: 1. za veliko posestvo, ki voli 8. junija v Gorici, visokorodnega gospoda Sigmunda grofa Attemsa, kamornika Njegovega c. k. apostolskega Veličanstva presvitlega cesarja in veleposestnika v Podgori; 2. za kmečke občine okrajnih glavarstev tolminskega, goriškega in sežanskega, ki bodo volile 29. maja v Tolminu, Gorici in Sežani, blagorodnega gospoda dr. Josipa viteza Tonklija, namestnika deželnega glavarja in odvetnika v Gorici; 3. za kmečke občine v okrajnem glavarstvu gradiškem, ki bodo volile 29. maja v Gradišči, monsignora dr. Evgena Valussi-ja, prvostolnega prošta v Gorici. 4. Za volilno skupino mest in trgov društvo ni postavilo nikakega kandidata. Dosedanje postopanje onega kandidata, ki je priporočen od druge strani, se ne ujema v vsem z načeli „Katoliškega društva.“ V Gorici, 14. maja 1885. Odbor.

Volitve v mestni zastop goriški bodo 20., 22. in 26. t. m. Natančneje o tem govori dopis iz Gorice v današnjem listu, katerega priporočamo gg. čitateljem naj ga pazljivo berejo. Lepo je videti, da se meščani zanimajo za volitve zdaj, ko se govori o tem, da bi se zvišal mestni dolg na en milijon goldinarjev.

Volilcem v velikem posestvu priporočamo prav toplo, naj se ne dajo oslepiti po ustavovernih agentih, ki hodijo po deželi in nabirajo pooblastila za protinarodnega kandidata. Trdni naj stojijo kot en moč za vrliga gospoda Sigmunda grofa Attemsa. Odbor „Sloge“ razposlal je poziv, ki je na prvi strani te številke, vsem slovenskim volilcem, da bodo vedeli, kako stoji naše reči in koga se imajo držati. — Posestniki, kateri plačujejo 50 gld. (oziroma 100 gld) izravnega ali neposrednjega davka, imajo pravico voliti v velikem posestvu. Pri tem je treba to opomniti, da najmanj 40 gld. (oziroma 80 gld.) mora biti zemljiškega davka, kar je čez, je lahko hišni davek. Vsakdo naj torej pogleda tisti imenik, ki smo ga priložili zadnji „Soči“. Kdor ne najde svojega imena med drugimi, naj gre koj k tisti davkarji ali k tistim davkarjem, pri kateri ali pri katerih plačuje davek, ter naj prosi, da se mu da izkaz o davkih, katere plačuje. Ta izkaz dobi brez koleka in brez vsakere pristojbine. Potem naj napravi prošnjo brez koleka na veleslavno c. k. namestništvo v Trstu, da se sprejme v imenik volilcev v velikem posestvu. Prošnja je prav kratka: „Podpisani uljudno prosi na podlagi priloženega davčnega izkaza, naj bi ga veleslavno c. k. namestništvo dalo vpisati med volilce v skupini veleposestnikov goriških pri letošnjih volitvah v državni zbor.“ Rodoljubi, ki poznajo take posestnike, ki so izpuščeni, naj jih blagovoljno opomnijo na njih pravico in njih dolžnost ter naj jim grejo na roko pri tem delu. Reklama oije morajo biti do 20. t. m. (prihodnje sredo) v Trstu, ker na one, ki pozneje dojdejo, se ne bo jemal nikak ozir. Rojaki, pravicoljubni sodeželani, napnite vse žile te dni, da sijajno zmagamo: sebi v čast, a nasprotniku v poraz.

Duhovske zadeve. Milostljivi gospod knezo-nadškof bo delil 17., 25. in 26. tekočega meseca višje duhovne rede onim goriškim bogolovcem četrtoletnikom, ki niso še posvečeni. Ti gospodje so: Kodermac Štefan iz Pevme, Pavlica Jožef iz Rifemberga, Pipan Anton iz Skrbine. Zadnji dobi samo subdijakonat in dijakonot ter bo moral čakati na mašništvo do meseca julija, ko doseže potrebna leta. — 9. t. m. umrl je Zorn Jožef, vikar v Vipolžah, ki je bil rojen v Pervacini 16. oktobra 1816. N. v m. p.

Slov. bralno in podporno društvo v Gorici bo sklepalo kmalu svoje poluletno račune, zato priporoča svojim društvenikom, naj bi za časa izpolnili svojo dolžnost ter plačali svoje pristojbine.

Študentovsko kuhinjo za one dijake, ki so iz okolice goriške in radi oddaljenosti od doma opoludne niso dospeli do starišev in so bili gledali hrane in posebno glede nadzorstva na prav slabem, je odperla v ponedeljek 11. t. m. družba sv. Vincencija. Revni in pridni dijaki dobivajo pošteno hrano in so v lepih, nalašč v ta namen vravnanih prostorih od 11. do 3. ure pod dobrim nadzorstvom. O vravnavi kasneje; za danes opozorimo vse dobrotnike

učeče se mladine in tudi stariše na novi prekornisti zavod. Darovi naj se blagovoljno pošiljajo predsedništvu „družbe sv. Vincencija“, Via del Teatro, št. 18, ali pa opravištvu „Soče“, Via della Croce, št. 4.

Slovenske menjice razposlale so se c. k. davkarjem po slovenskem Goriškem, a žalibog da se le malo po njih poprasuje. Rojaki, vlada je storila svojo dolžnost, izpolnimo tudi mi svojo.

„Katoliško društvo“ goriško priredi prihodnji četrtak svoj navadni mesečni shod v pritlični dvorani Matilde grofinje Coroninijeve v Rabatiški h. št. 18.

Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici bila je pretekli ponedeljek poluletna poskušnja dijakov iz teoretičnih in praktičnih strok. Dijakov bilo je pranih 18; navzod so bili deželni glavar, vzvišeni gospod Franc grof Coronini, deželni odbornik Ivan Gasser, tajnik c. k. kmetijskega društva g. Velicogna in drugi gospodje. Teoretična preskušnja bila je iz knjigovodstva, živinoreje, sadjarstva in splošnega kmetijstva. Učitelj, ki je ob enem začasni vodja, izpraševal je dijake o raznih stvareh z vednim oziranjem na domače krajevne razmere in potrebe, in dijaki so mu dvrsto in gladko odgovarjali. Prašanja bila so jedrnata, praktična in pregledna, odgovori trdni, razločni in premišljeni. Tu se ni prazna slama mlatila, ampak pokazalo se je obilo zrnja, ki bo stotero rodilo, ko se razsuje po vsaj deželi. Uspeh poluletnega poduka napravil je na nas jako ugoden utis in misliti smo si: Imela je šola visoko študirane moške se skušnjami in spričevali (dr. Monà) in je bila taka, da je ni bilo pogledati; zdaj ima učitelja, ki je napravil sicer maturo, ki pa ni obiskoval vseučilišča, in vendar gre dobro. Torej bi bilo res, da pratika velja ved ko gramatika? Menimo, da je tako in da to velja posebno v kmetijstvu. Zato se nadejamo, da veleslavni deželni odbor bo pri reševanju osebnih prašanj te šole zahteval kot prvi in neobhodni pogoj praktično izurjenost. Imenovani skušnji dobili smo tudi naslednji dopis:

„Ker sem bil povabljen od slovenske kmetijske šole k skušnji, ki je bila 11. t. m. od 9. do 12. ure predpoludne, in ker je bilo uže nekatere kratki brati v raznih listih in tudi slišati od privatnih oseb o nezmožnosti voditelja tega zavoda, gospoda Žepića, moram kot strokovnjak javno izreči, v čemer mi morajo pritrditi vsi oni, ki so bili pri skušnji navzoči, da je gospod Žepić stavljal učencem vsa prašanja o knjigovodstvu, zemljiških, vinarstvu in živinoreji jako spretno in srčno, in da so zadnji v moje zašudenje odgovarjali na vsa prašanja v največjo zadovoljnost, dasi je gospod Žepić svoje učence v pretekli pomladi, kakor sem so sam prepričal, večinoma le praktično je sam podučeval. Strokovnjak.“

Dotično izvirno pismo hrani uredništvo. — Dijaki deželne kmetijske šole, ki so vzdrževali red pri kmetijski razstavi preteklo jesen (28 oseb), dobili so od sl. c. k. kmetijske družbe vsak eno knjigo, lepo vezano, v dar.

Jakop Cecconi, oni pogumni podjetnik, ki je bil prevzel velikansko delo, da prodere goru Arlberg, skoz katero gre zdaj železnica, naselil se je v Gorici in bo, kakor se zdi, temu mestu v čast in veliko korist. Kupil je tisto veliko vilo (Seilerjevo) na solkanski cesti, ki je prva na levi roki, ko se gre iz Gorice proti Solkanu. Ker vila nima zadostne vode in mu je tudi mesto ni moglo dati, ker je nima, poklical je svoje inženirje in jim naročil, naj mu poiščejo potrebne vode. Inženirji so to storili in so ob enem mislili na to, naj bi vodotok ne bil le za eno osebo, ampak za vse mesto. Preiskali so studeneo Mrzlek ob Soči med Solkanom in Dolgo njivo, ki se je že v prejšnjih letih preiskoval, ne da bi se bilo dalje kaj zgodilo. Inženirji so spoznali, da Mrzlek ima čisto zdravo studenčnico v taki obilnosti, da Gorico z lahka preskrbi z njo. Naredili so načrt, da voda bi se morala najprej gnati se etroji iz studenca v hrib še nad državno cesto. Od tam bi se potem napravile debele cevi (roli) celo v mesto in sicer na goriški Grad. Tam bi se postavila velika shramba, v kateri bi se voda nabirala. Iz tiste shrambe bi šle cevi dol v mesto, tako da bi naravna teža gnala vodo v najvišje hiše brez druge pomoči. Delo bi stalo blizu 400 tisoč gold., vzdrževanje strojev in vse napeljave pa skoro 40 tisoč na leto. Mnogo bi se pa dobilo od hišnih posestnikov za vodo, katero bi na dom napeljali. Ta načrt menda sprejme mesto in uže misli, kako bi vzelo denar na posodo, da bi gradilo vodotok. O priliki izpregovorimo še kaj o tem načrtu in o njegovi izvršitvi.

Rihard Vervega, po pradedih Španjolec, po rojstvu Istran, uže dalje časa naseljen v Gorici, jin zdaj menjalec, mož, ki je mnogo potoval po svetu v kupčijskih zadevah in se je na Angleškem, kjer je najdalje pretival, udeleževal tudi javnega političnega življenja, obrača uže dalje časa pozornost raznih goriških krogov na se. Mož je izobražen, imovit, značajan, da ne tarj ni svojega verskega ni političnega prepričanja. Zanj njegove izvečenosti v finančnih zadevah in mnogostranske izobraženosti rada bi ga imela vlada joča stranka v Gorici med svojimi pristani, da bi jej pomagal v leti njen voz, a javno izražanje

Izdajatelj in odgovorni urednik: M. KOBŠIČ. — Tiska: „Bilarijanska tiskarna“ v Gorici.